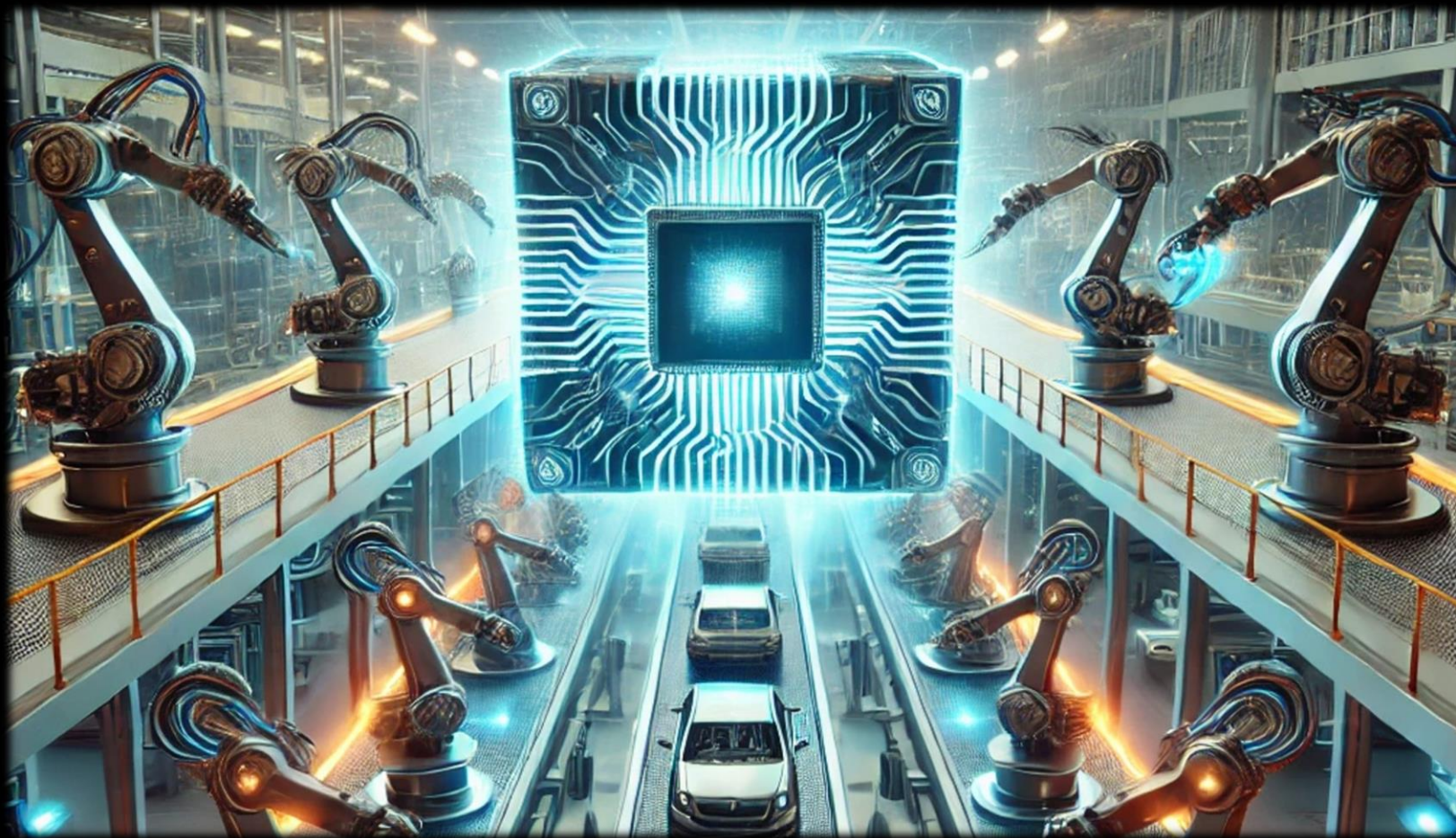

Kvanttitietokoneet ja kvanttilaskennan vaikutus

prof. Mikko Möttönen

Aalto-yliopisto ja VTT*

Kvanttitekhnologia

on jo käytössä

Aalto University
School of Science

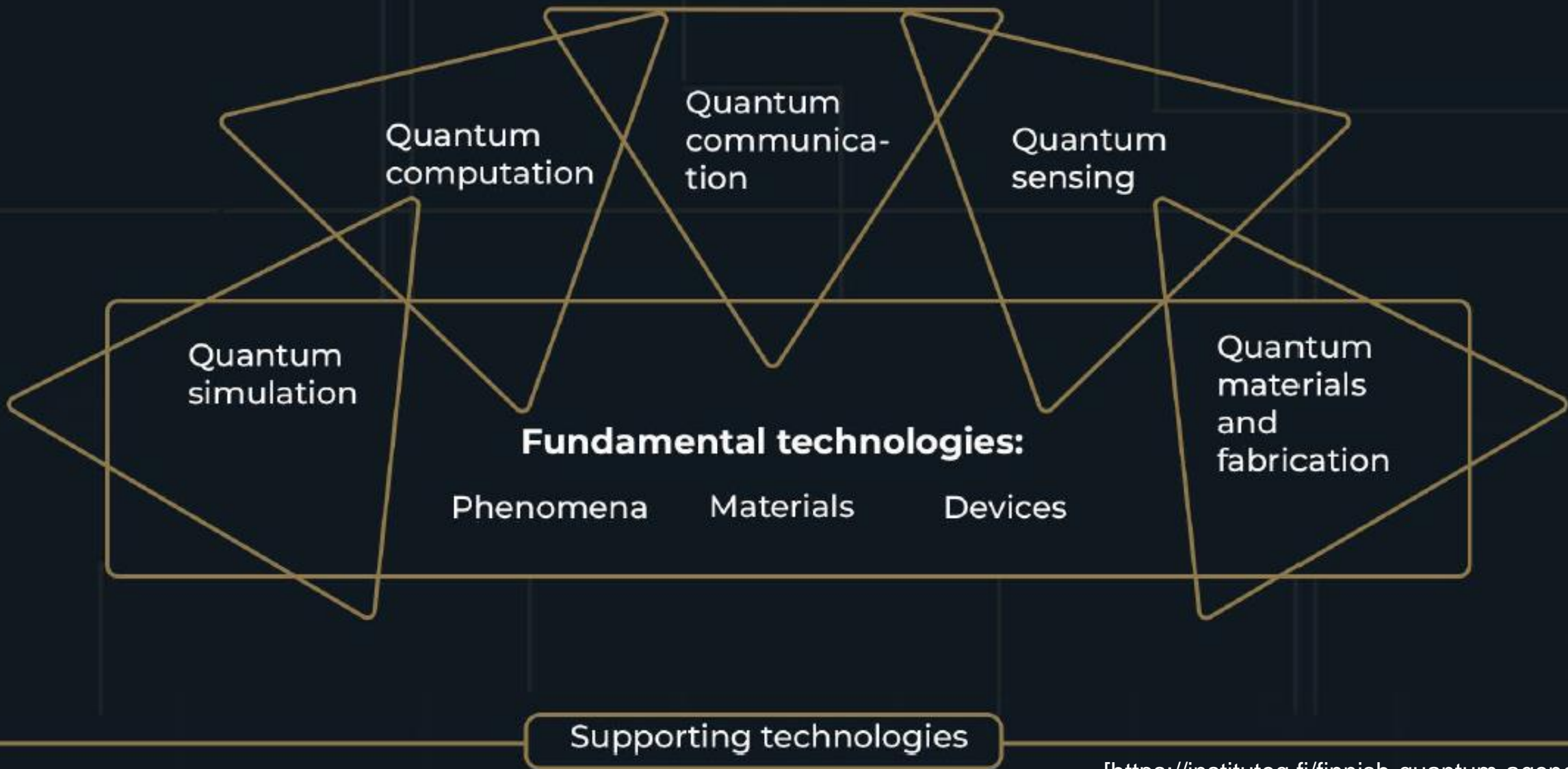
Institute

Quantum
Technology
Finland

QCD Labs

[<https://instituteq.fi/finnish-quantum-agenda/>]

[<https://instituteq.fi/finnish-quantum-agenda/>]

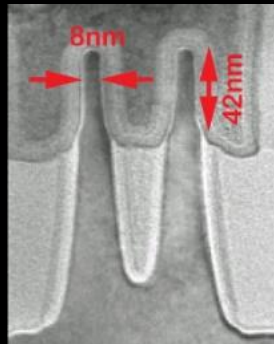
Kvanttitekniologia 1.0

Kvantti-ilmiöt ovat toiminnallisuuden taustalla

LASKENTA

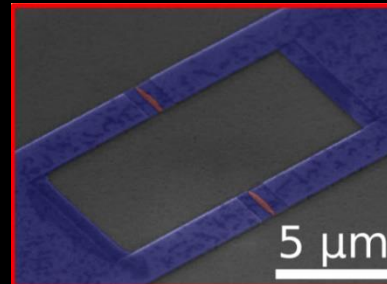
Johtavuusvyöt mahdollistavat transistorin

KUVANTAMINEN

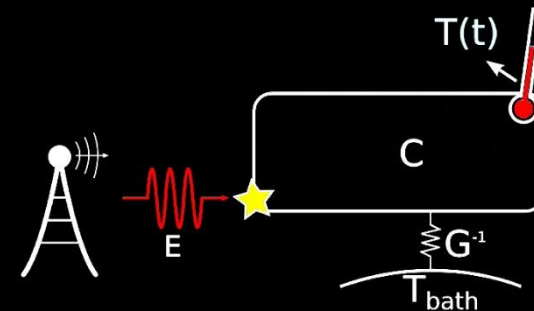
Suprajohtavuus

SÄLEILYANTURIT

Fotonien absorboituminen

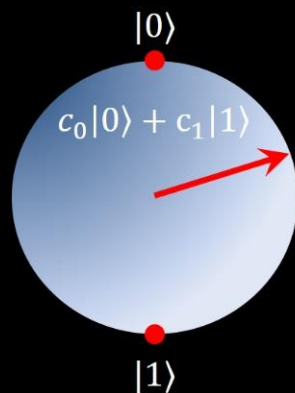
Kvanttitekniologia 2.0

Toiminnassa hyödynnetään kvanttimekaniikkaa yksittäisten kvanttien tasolla

LASKENTA

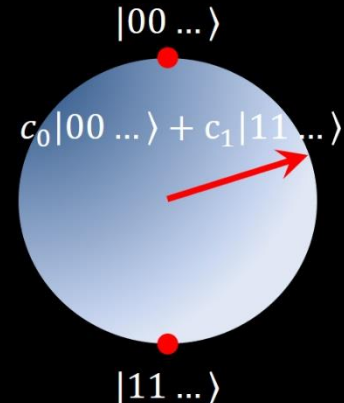
Kubitti

KUVANTAMINEN

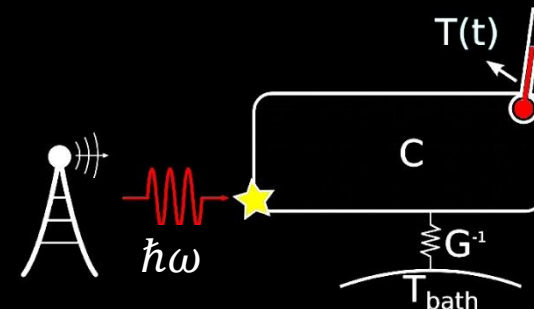
Lomittuminen

SÄLEILYANTURIT

Fotonien laskenta

Kvanttaviestintä

- Kaupallisesti saataville vuodesta 2004
- Salakuunteluvapaa periaate
- Maailmalla rakennetaan verkkoja kiihtyvällä tahdilla
- Suomi on mukana EU:n verkkohankkeessa

satunnaistettuja yhden fotonin vaihtoja

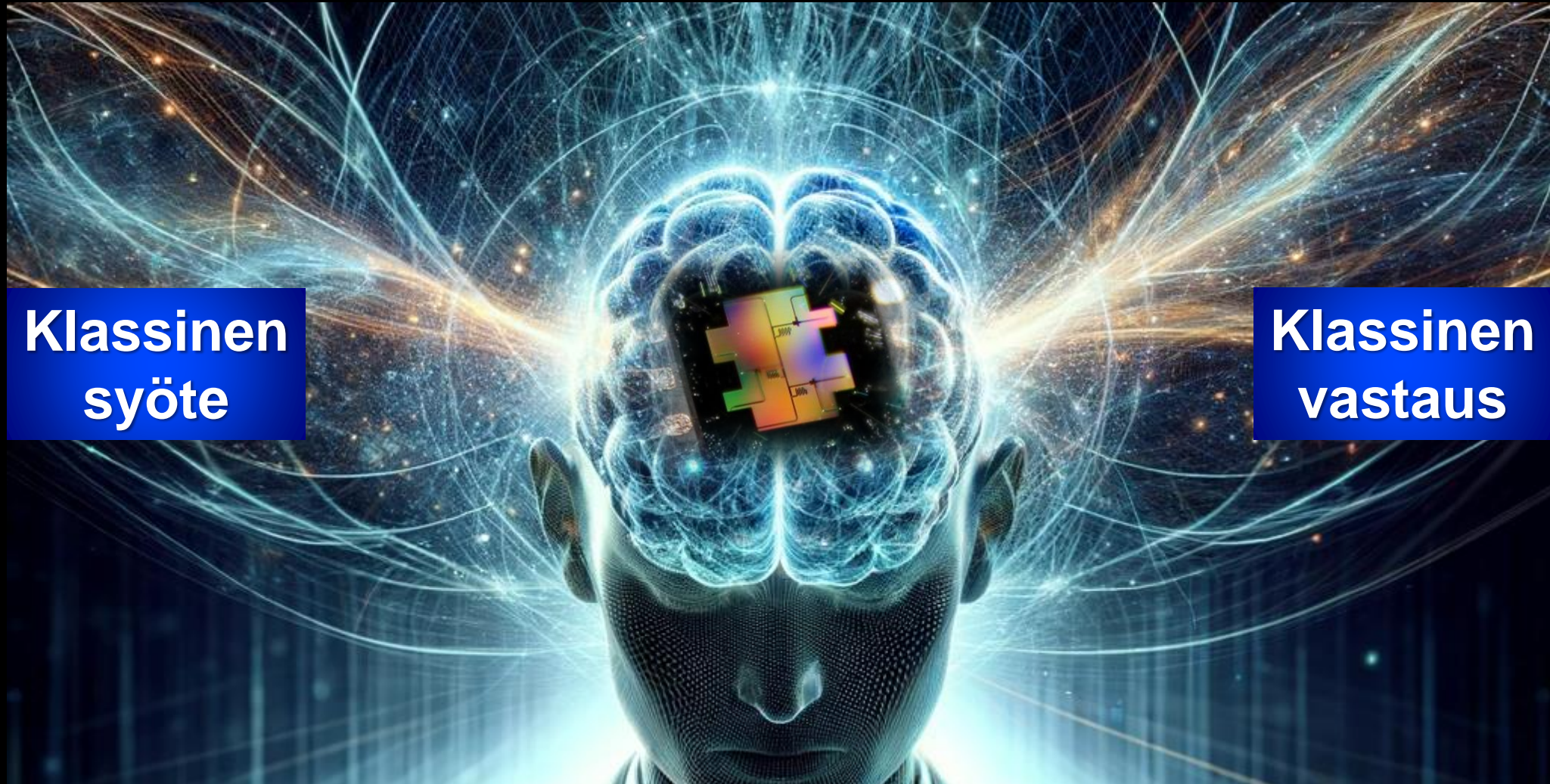
Cedit: ID Quantique

Kvanttilaskenta

tekee tuloaan
(nopeasti)

Kvanttilaskenta

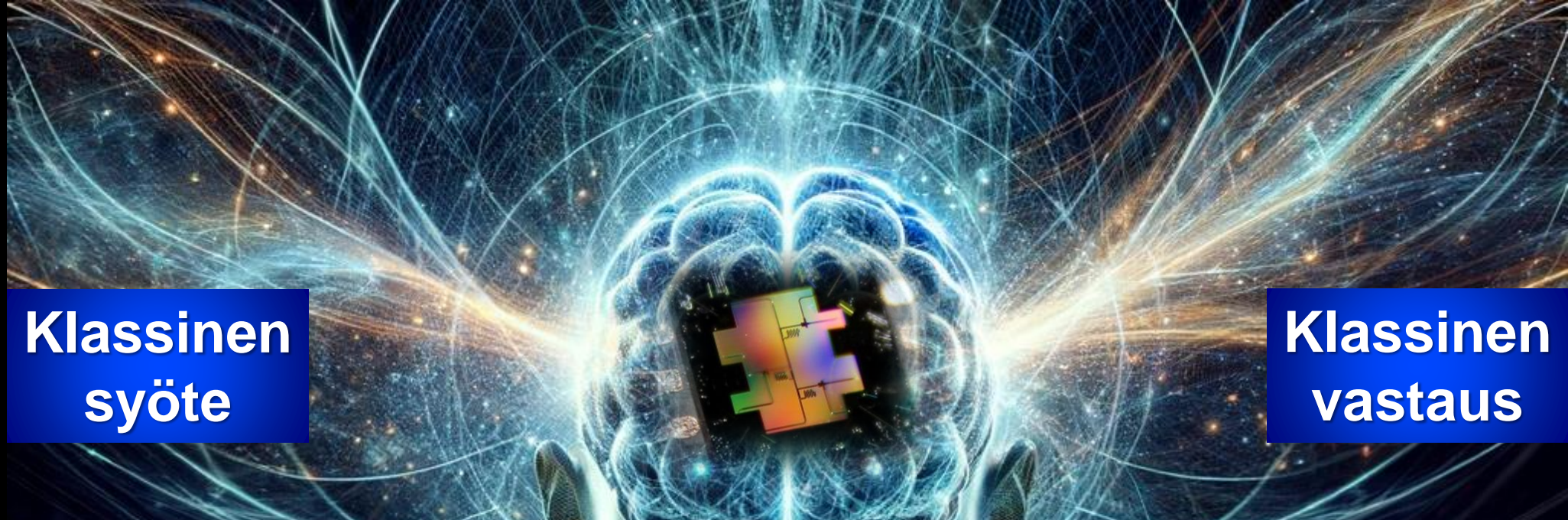

**Klassinen
syöte**

**Klassinen
vastaus**

Kvanttilaskenta

LASKENNALLISIA OIKOPOLKUJA LÄPI
YLIMÄÄRÄISTEN ULOTTUVUUKSIEN

Kvanttibitti = Kubitti

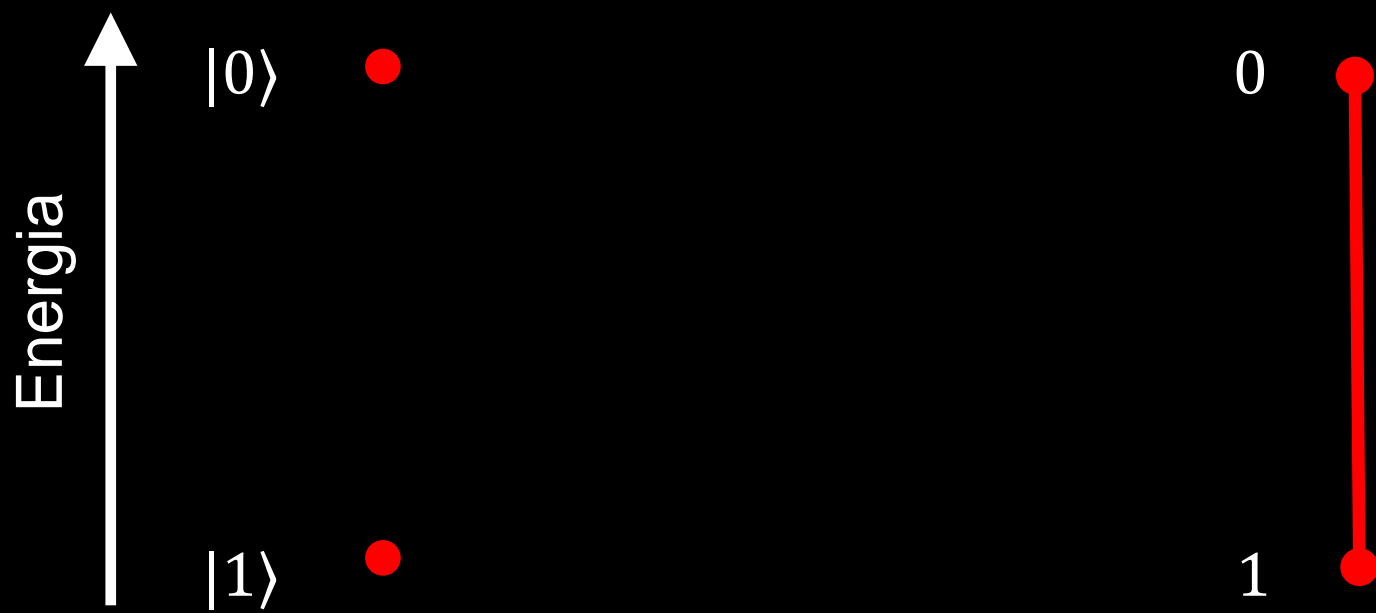
<https://vttblog.com/2019/05/23/quantum-technology-what-is-that/>

Yksi kubitti

- Vain kaksi energiatilaa

Yksi bitti (klassinen)

- Jatkumo energiatiloja

Kvanttibitti = Kubitti

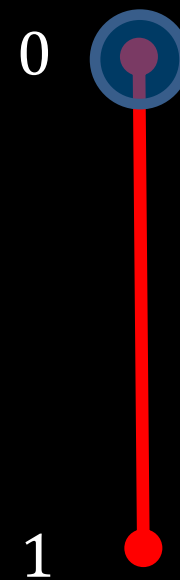
Yksi kubitti

- Vain kaksi energiatilaa

Yksi bitti (klassinen)

- Jatkumo energiatiloja

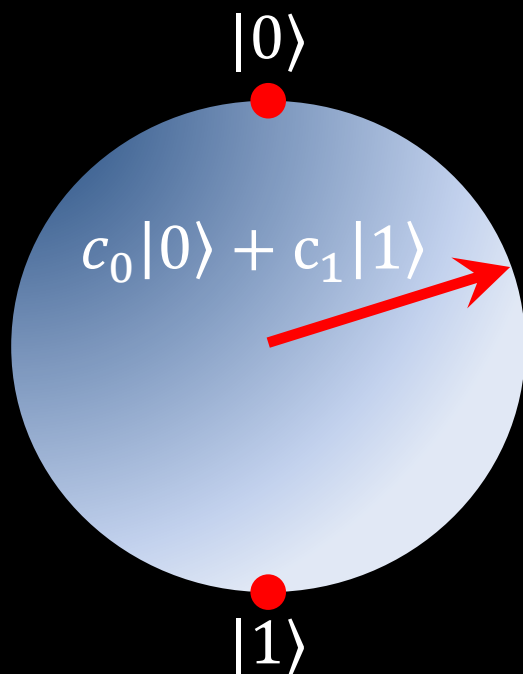

Huima kvanttimekaaninen ulottuvuus

Yksi kubitti

- Kaksi muuttujaa (todennäköisyys ja vaihe)
- 16 tavua

Kaksi kubittia

$$c_0|00\rangle + c_1|01\rangle + c_2|10\rangle + c_3|11\rangle$$

- Neljä lukua

LOMITTUMINEN
 $\propto |01\rangle + |10\rangle$

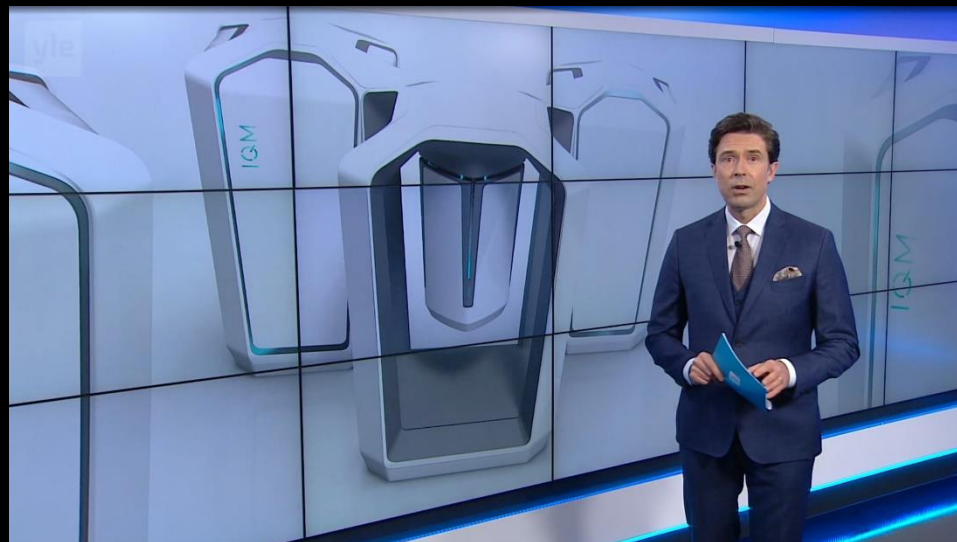
1000 kubittia

- $2^{1000} \approx 10^{300}$ muuttujaa
- Järjetön määrä tavuja

Maailmankaikkeudessa
on alle 10^{100} hiukkasta!

Miltä kvanttietokone näyttää?

Tältäkö?

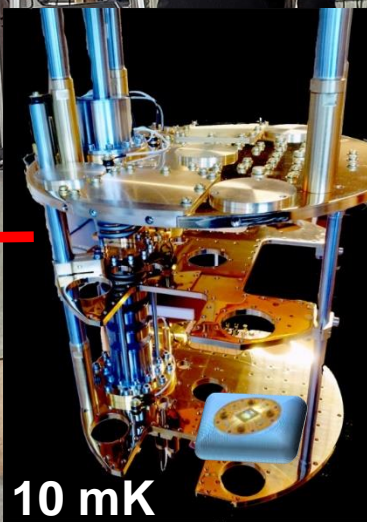
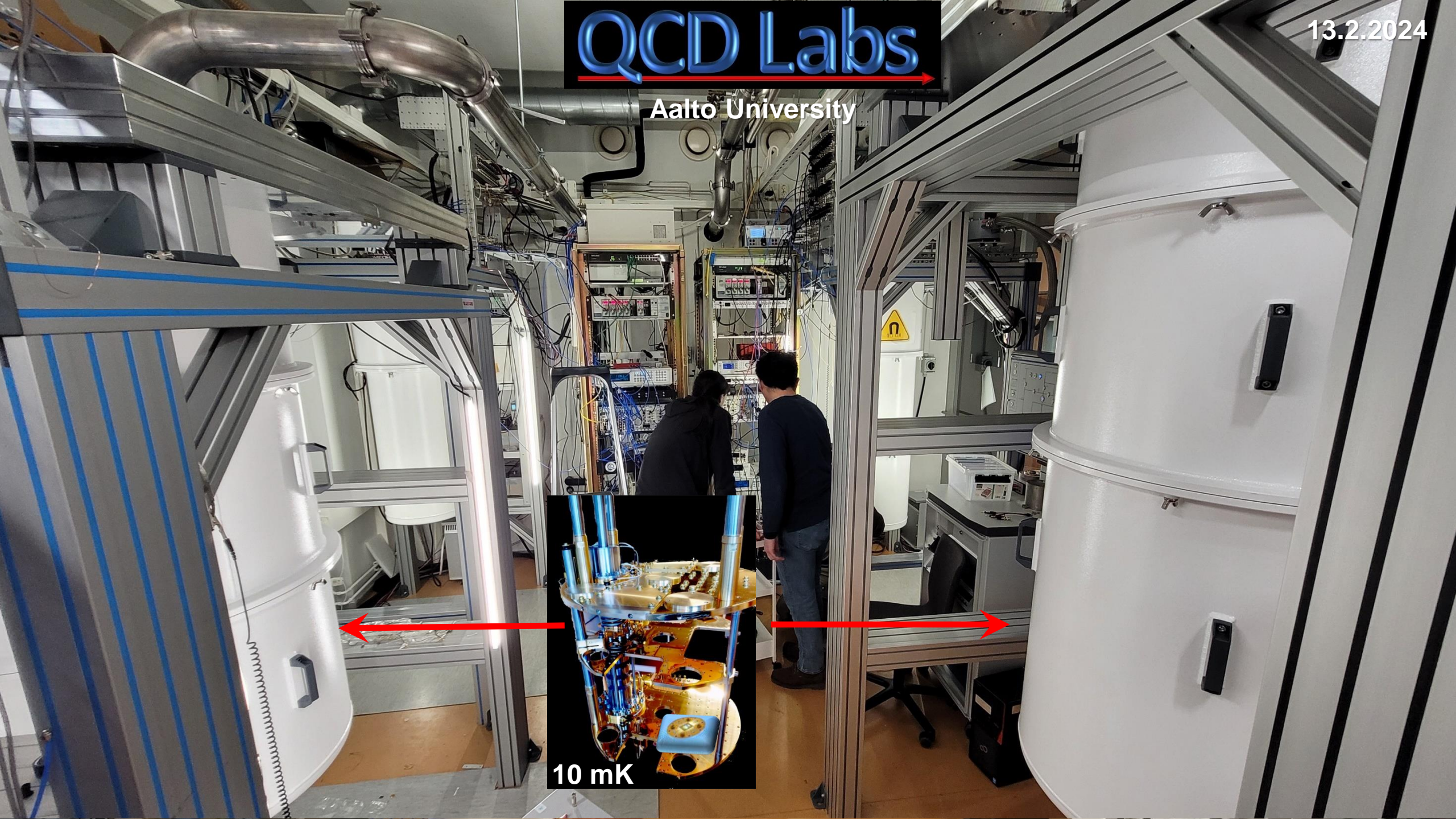
Kuva: IQM

QCD Labs

Aalto University

13.2.2024

10 mK

Kvanttisiru

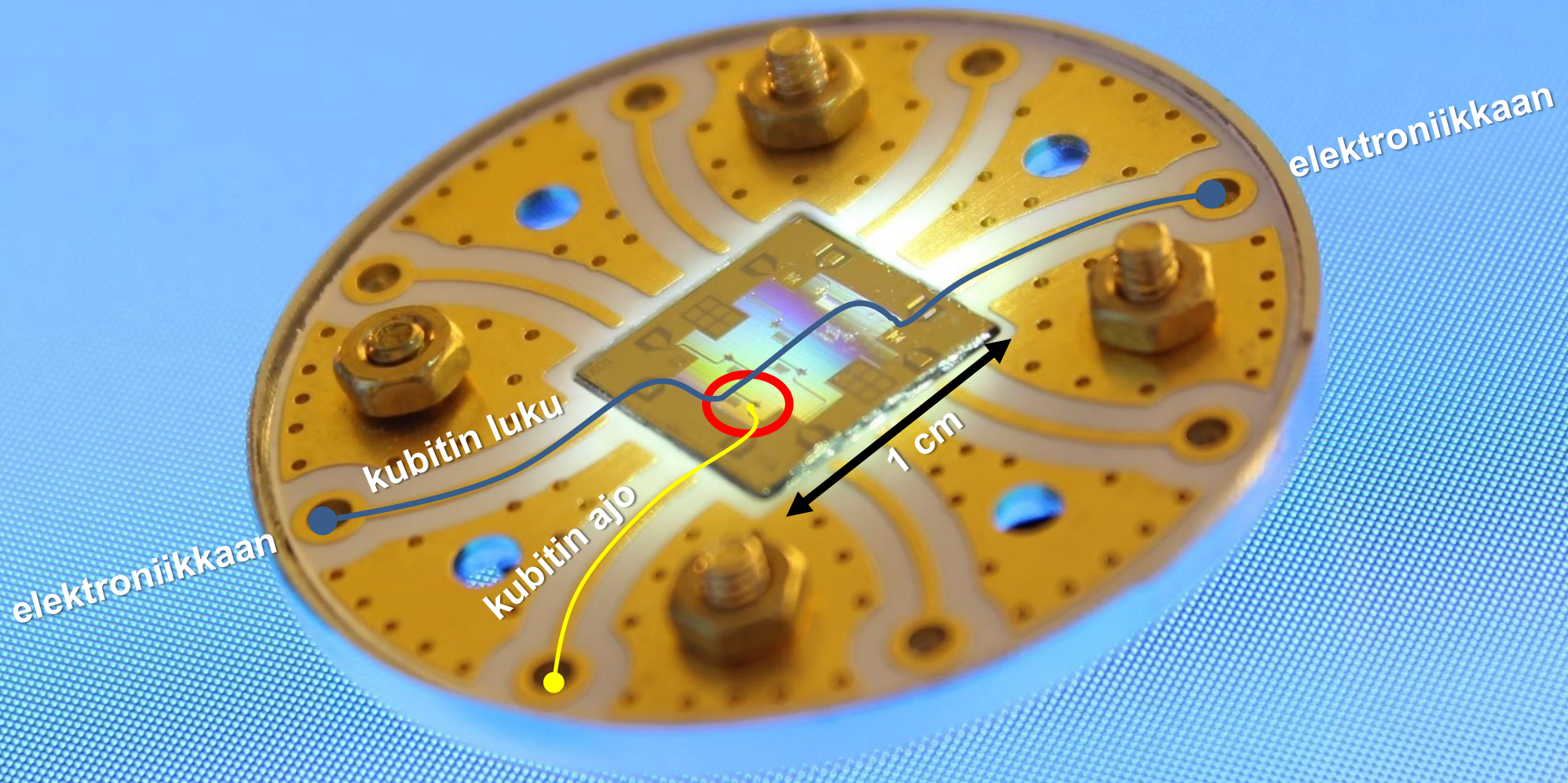
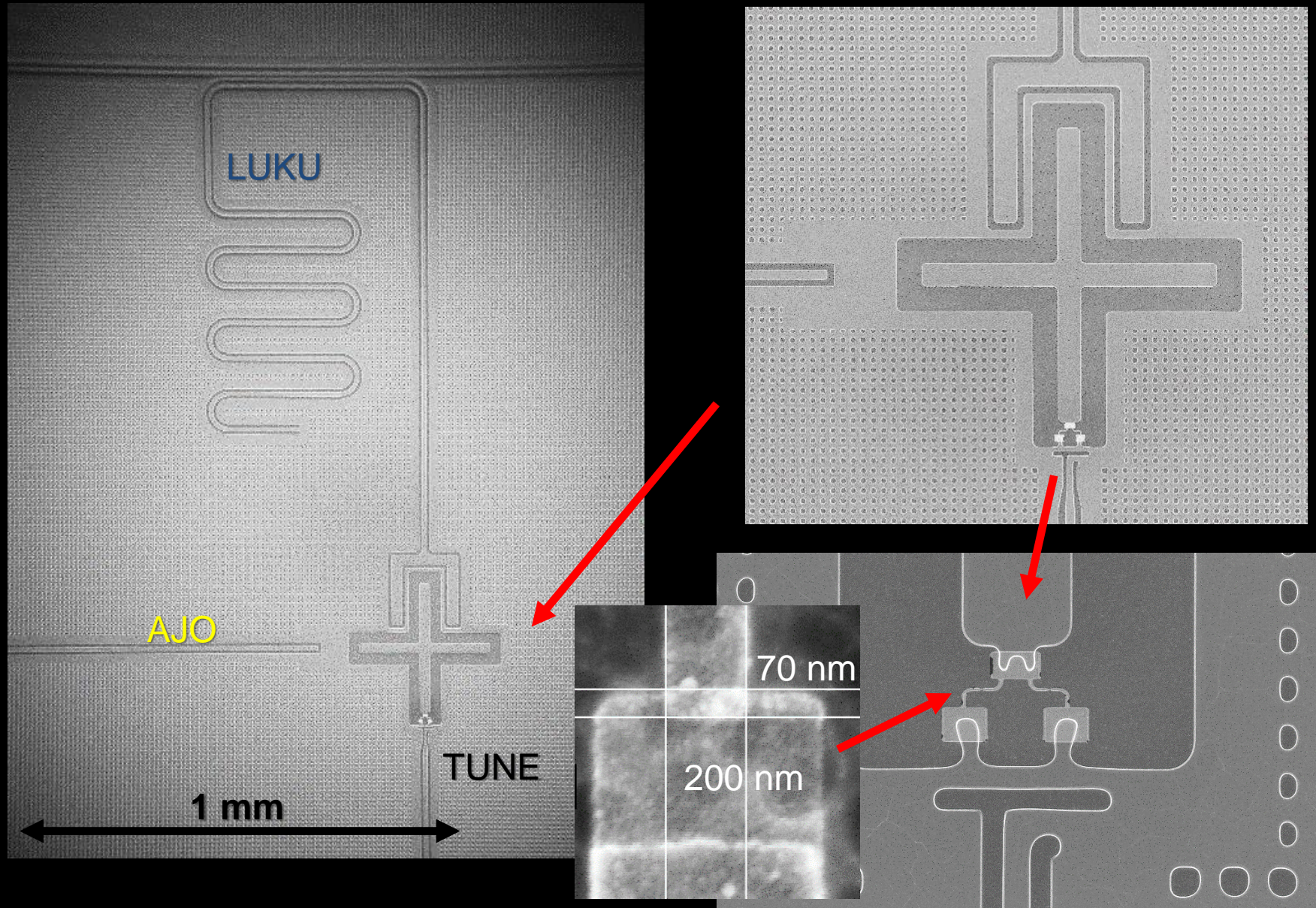

Figure: Jan Goetz

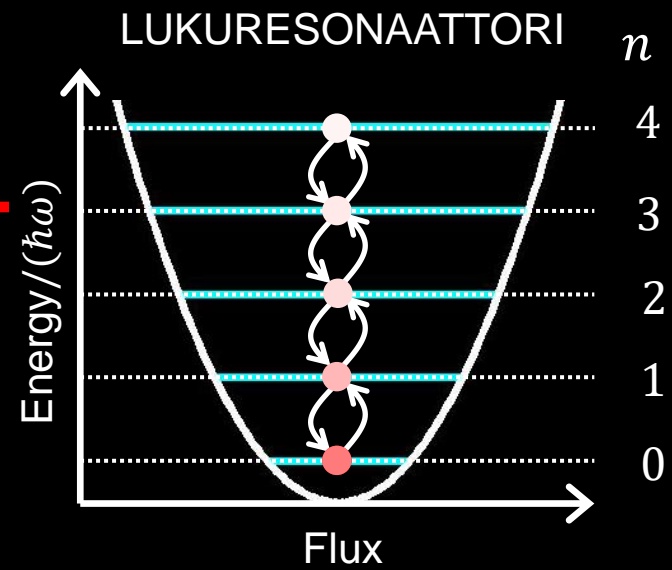
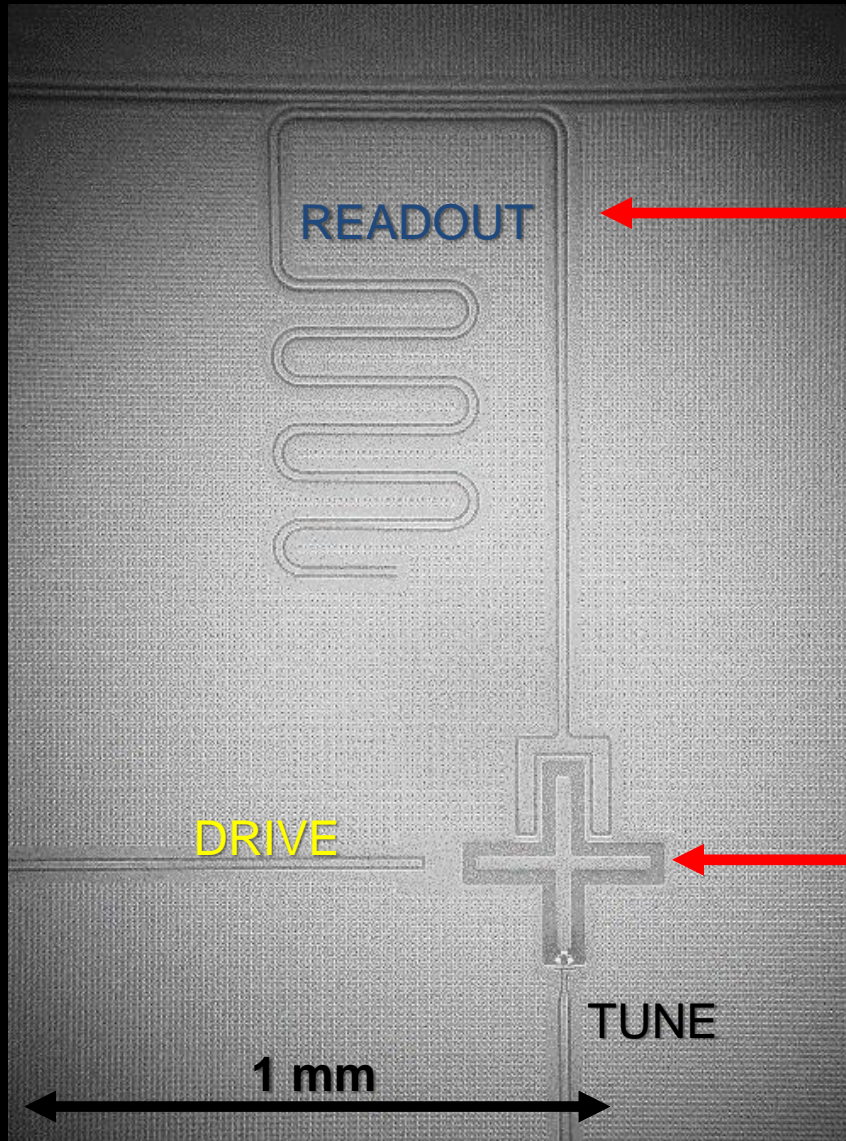

QCD-ryhmässä tehty suprajohtava kubitti

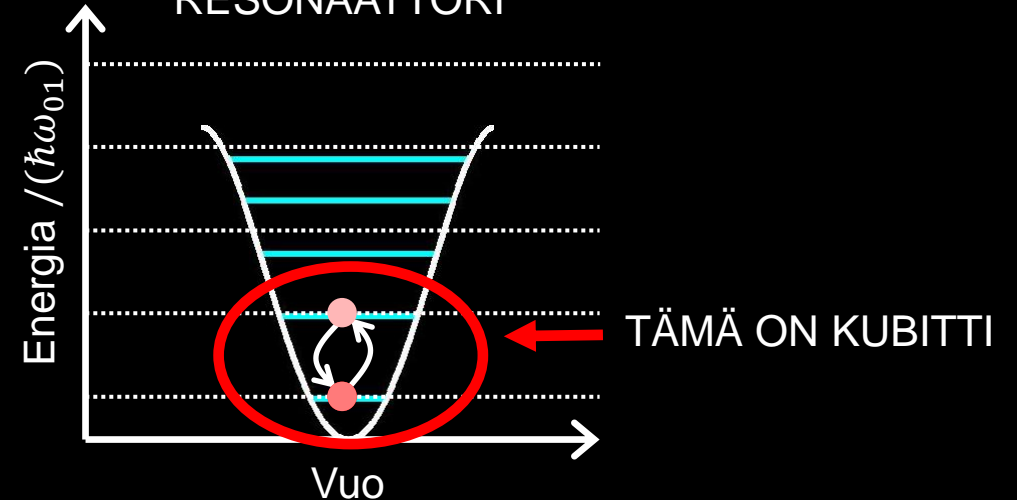

QCD-ryhmässä tehty suprajohtava kubitti

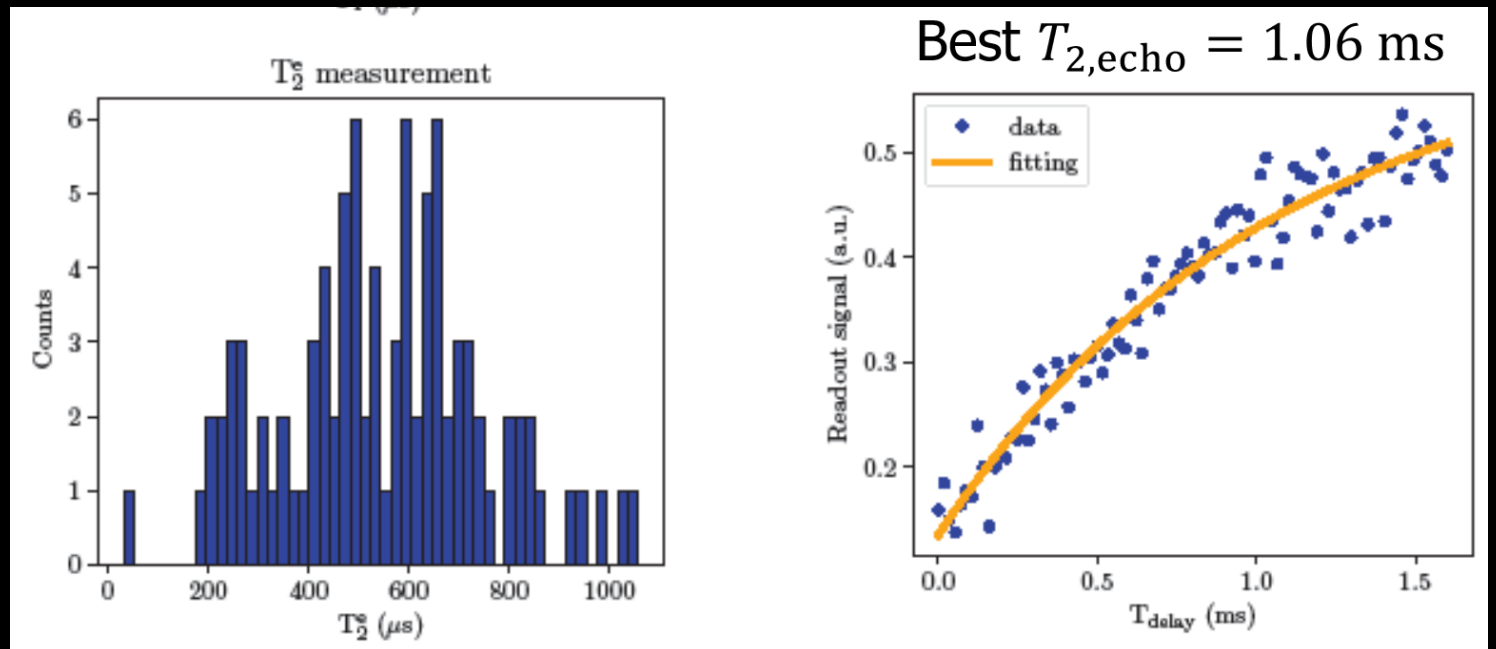
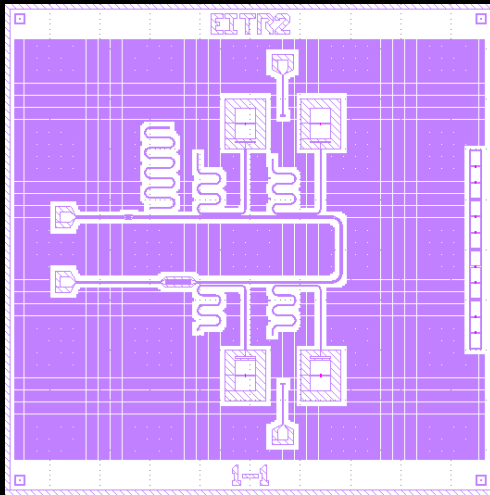
KUBITTI = EPÄLINEAARINEN RESONAATTORI

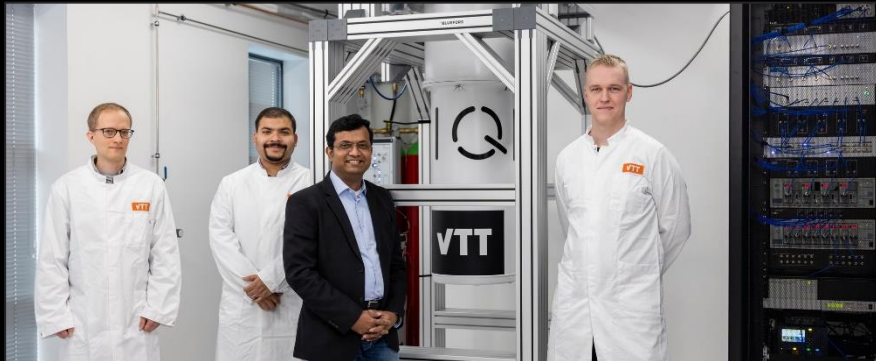
Millisekunnin koherenssiaika transmon-kubitille

[Tuokkola et al., arXiv:2407.18778 (2024)]

- Transmon kubitit yleisimpiä kvanttietokoneissa (IBM, IQM...)
- QCD-ryhmä on ensimmäisenä maailmassa raportoinut millisekunnin koherenssiajan.

Suomalaiset kvanttietokoneet

Visa
Vesterinen

Kuva: VTT

- 5 kubitin kone toiminnassa VTT:llä
  - Yhdistetty LUMI-supertietokoneeseen
  - Palvelee jo ulkopuolisia käyttäjiä

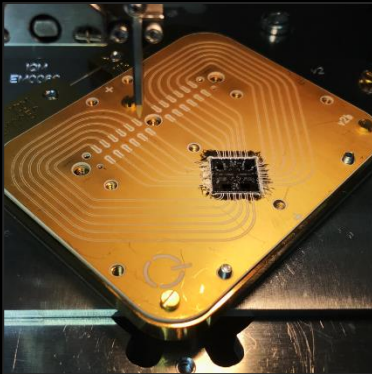

Kuva: CSC

HALLITUS ON ALLOKOINUT 70 M€ SUOMALAISEN 300-KUBITTISEN KVANTTITIEKONEEN RAKENTAMISEKSI!

5 kubitin kone

- Testattu ja toimitettu

Kuva: IQM

20 kubitin kone

- Testattu ja toimitettu

Kuva: IQM

54 kubitin kone

- Valmistuu lähikuukausina

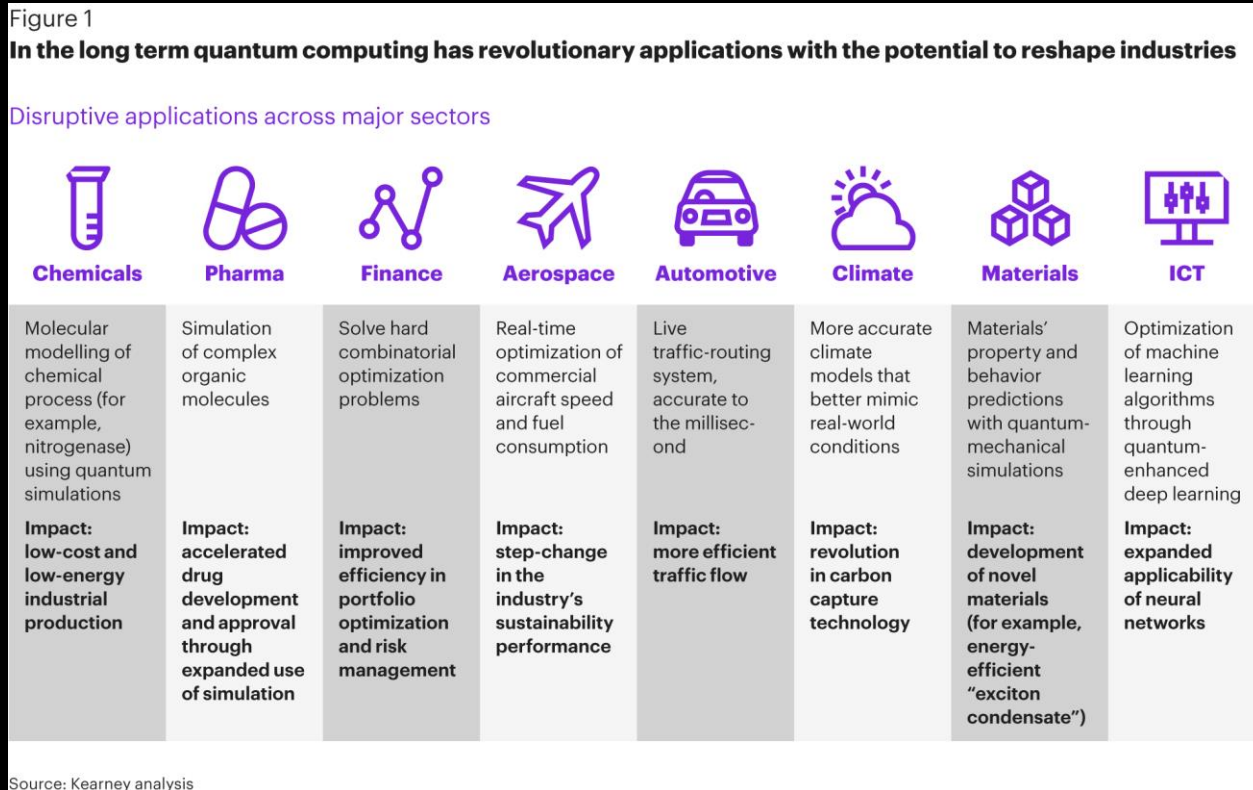
Kuva: IQM

Kvanttilaskennan sovellusalueita

Lähde: [KEARNEY, Quantum computing: why you should care (2021)]

Taulukossa kirjain n tarkoittaa formuloidun ongelman kokoa.

ONGELMA	OPERAATIOITA: KLASINEN	OPERAATIOITA: KVANTTI
Tekijöihinjako ja diskreetti logaritmi	$\sim \exp(n)$	$\sim n^{2.5}$
Tietokantahaku	$\sim n$	$\sim \sqrt{n}$
Vaikeita optimointiongelmia	$\sim \exp(n)$	$\sim \sqrt{\exp(n)}$
Harvojen suurten matriisien n :s tulo	$\sim \exp(n)$	$\sim n$
Joidenkin differentiaaliyhtälöiden ratkaisu	eksponentiaalinen kvanttinopeutus	

Millaisella koneella voi olla mahdollista saada kaupallista hyötyä?

~99,9% tarkkuus ja ~100 kubittia (~2025-2027)

~99,99% tarkkuus ja ~300 kubittia (~2027-2029)

Kiitos!

